

OPEN MONUMENTENDAG

Boeren, burgers, buitenlui **9 - 10 september 2017**

OSS

HERPEN

RAVENSTEIN

HAREN

DEURSEN

MEGEN

MACHAREN

LITH

LITHOIJEN

MAREN-KESSEL

GEFFEN

VOORWOORD

Oss is een grote erfgoedgemeente met maar liefst 244 rijksmonumenten en 328 gemeentelijke monumenten, waaronder ruim 60 religieuze gebouwen. En archeologisch is Oss een vermaarde schatkamer. Nog steeds scherpere ontdekkingen het beeld van ons verre verleden aan.

We zijn trots op ons erfgoed. Met zijn verhalen verbindt het ons in onze gezamenlijke identiteit. Het verrijkt onze leefomgeving en biedt kansen voor de vrijetijdseconomie. Oss is als het ware een cultuurhistorisch openluchtmuseum. Dat is nog in te beperkte kring bekend. Het wordt tijd dat dit verandert. Daarom hebben wij nieuwe initiatieven genomen om ons erfgoed prominenter op de kaart te zetten. Dat begint bij onze eigen inwoners. Als onze gemeenschap breed de waarde van ons erfgoed onderkent en uitdraagt, is dat de beste waarborg voor het behoud daarvan. Wij willen onze inwoners en toeristen fascineren voor "het verhaal van Oss" door de eeuwen heen. De oorsprong en ontwikkeling van Oss zijn bepaald door de ligging aan de Maas. Oss is als het ware op de Maas gebouwd. Dat is beschreven in het boekje Mens en Maasland – Een logische geschiedenis van Oss en omstreken dat ik graag bij u aanbeveel.

Deze folder geeft informatie over wat er tijdens onze jaarlijkse Open Monumentendag te zien is. Het thema van dit jaar is 'Boeren, burgers en buitenlui'. Er zijn meer dan 50 monumenten gratis te bezoeken én er zijn diverse activiteiten, zoals de inmiddels bekende busexcursies, rondleidingen, tentoonstellingen, workshops, muziek en stads- en dorpswandelingen. De Open Monumentendag wordt gecoördineerd door het Stadsarchief Oss en wordt mede mogelijk gemaakt door vele betrokken erfgoedorganisaties, vrijwilligers en monumenteneigenaren die de monumenten openstellen en de activiteiten organiseren. Ik dank hen hier hartelijk voor.

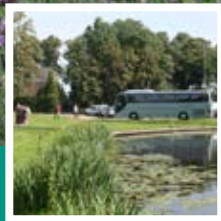
Wij nodigen u graag uit om het vele moois dat onze gemeente aan erfgoed te bieden heeft, te komen bezichtigen.

Johan van der Schoot
Wethouder Erfgoed c.a.

BUSEXCURSIE

ontdek de monumenten
in de gemeente Oss

Op zaterdag 9 en zondag 10 september rijdt om 10.00 uur en 13.30 uur een excursiebus langs verschillende monumenten in de gemeente Oss. In de bus is een gids aanwezig die tijdens de rit informatie geeft over de monumenten en andere wetenswaardigheden, waaronder wethouders Johan van der Schoot en Gé Wagemakers. Er wordt onderweg bij één of twee monumenten een stop gemaakt. Hier wordt een rondleiding door het monument gegeven of een stadswandeling gemaakt. Ook de route zelf, door het mooie landelijke gebied van de gemeente Oss, is zeker de moeite waard.

De busexcursie op zaterdag 9 september om 10.00 uur gaat naar de voormalige pastorie in Maren-Kessel, nu in gebruik als woning. Hier is een uitgebreid programma met een rondleiding door de tuin, bezichtiging van het monument en muziek en poëzie. Op de terugweg is er gelegenheid om uit te stappen bij de Grote Kerk in Oss.

De busexcursie op zaterdag 9 september om 13.30 uur gaat naar Ravenstein, waar een stadswandeling gemaakt wordt. Daarna volgt een bezoek aan museumboot de Schokker in Lith.

De busexcursie op zondag 10 september om 10.00 uur start met een bezoek aan het Leerlooierijhuisje in Ravenstein. Daarna volgt een bezoek aan het Erfgoedlokaal Ons Dorp in Haren.

De busexcursie op zondag 10 september om 13.30 uur start met een bezoek aan de Sint Sebastianuskerk in Herpen. Daarna volgt een bezoek aan Megen met een stadswandeling.

Praktische punten

- Deelname aan de busexcursie is gratis.
- **Reserveren is verplicht** in verband met het beperkte aantal plaatsen. Dit kan vanaf dinsdag 15 augustus bij het Stadsarchief. Telefonisch, aan de balie, via e-mail of via de website. Stadsarchief Oss, Raadhuislaan 10 (in de Bibliotheek Oss) in Oss, informatie@stadsarchiefoss.nl, www.stadsarchiefoss.nl, T: 0412 - 842010. Het Stadsarchief is geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 11.00 tot 17.00 uur. Tijdig reserveren wordt aanbevolen. Vol = vol.
- In verband met het beperkte aantal plaatsen kan er per reservering maar voor één van de bustochten gereserveerd worden.
- In verband met het beperkte aantal plaatsen kan er per reservering voor maximaal 4 personen gereserveerd worden.
- Graag bij verhindering tijdig afmelden, zodat iemand anders uw plaats kan innemen.
- Als u slecht ter been bent; informeer dan naar de meest geschikte busexcursie.
- Het start- en eindpunt van de bussen is de parkeerplaats achter het gemeentehuis, Raadhuislaan 2 in Oss.
- De excursies duren ongeveer 3 uur.
- Voor koffie/thee wordt onderweg gezorgd.

MEGEN

TIM

Gemeenschapshuis Acropolis
Kloosterkerk van de Franciscanen
Kapel van Broeder Everardus
Kloostertuin De Hof van Lof
Molen Desiré
Clarissenklooster Sint Josephsberg
Gevangentoren

Oud-burgemeesterswoning
Woon- & wijnhuis Oele Wijnimport
Winkel van Staassen
Voormalig gemeentehuis
Woonboerderij
Garage van de Camp
Kapel van OLV der Zeven Weeën
Wegkapelletje Sint Anna te Drieën

MAREN-KESSEL

Voormalige pastorie

LITHOIJEN

Kerkje in de Noten-
boomgaard (monument)

LITH

Molen Zeldenrust
Atelier Pierre Juste
Schokker 't Visje

GEFFEN

Maria Magdalenakerk & museum
Molen De Zeldenrust
Molen De Vlijt
Het Joods Kerkhof

MACHAREN

Sint Petrus' Banden kerk
De Oude Pastorie

HAREN

Erfgoedlokaal
'Haren ons dorp'

RAVENSTEIN

Sint Luciakerk
Sint Josephkapel
Garnizoenskerk
De smederij
Leerlooierijhuisje
Molen De Nijverheid
Het Oude Raadhuis
Philips van Kleefbolwerck
Tuinhuisjes bij R.K. Kerkhof

HERPEN

Sint Sebastianuskerk

DEURSEN

Klooster Soeterbeek
Sint Rochuskapel
Antoniuskapelletje

OSS

Museum Jan Cunen
Grote Kerk
Molen Zeldenrust
Molen Nieuw Leven
Het Vorstengraf
Paalgraven

Museum Jan Cunen (Villa Constance)

Molenstraat 65, Oss | T: 0412 798 000 | info@museumjancunen.nl
www.museumjancunen.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 uur tot 17.00 uur

Activiteiten

- In het museum is de tentoonstelling 'Hoogtepunten uit de collectie van Museum Jan Cunen' te zien.
- Op zaterdag 9 en zondag 10 september worden rondleidingen door het pand en de tentoonstelling gegeven. Kijk voor de tijden in augustus op de website van het museum.

Over het monument

Villa Constance is een monumentale villa die werd gebouwd in 1888. Opdrachtgever was Arnold van den Bergh, zoon van de bekende Osse margarinefabrikant Simon van den Bergh. Arnold vernoemde het pand naar zijn dochter Constance. In 1891 werd de villa verkocht aan Arnold Jurgens, een concurrerende Osse margarinefabrikant, die de naam veranderde in 'Villa Johanna', genoemd naar zijn vrouw. Pas bij een opknapbeurt in de jaren zeventig van de vorige eeuw werd de oorspronkelijke naam 'Villa Constance' herontdekt. Deze villa geeft een goed beeld van de smaak van de negentiende-eeuwse burgerlijke elite, door de verschillend gekleurde steensoorten, het stucwerk en de beschilderde en rijk versierde plafonds. Villa Constance toont een mengsel van stijlen: de hal vertoont neorenaissancistische trekken, terwijl andere zalen wat klassieker zijn door het gebruik van lijsten en ornamenten. Sinds 2001 is Villa Constance een rijksmonument. De villa diende in de afgelopen eeuw onder andere als meisjesspensionaat, stadhuis en poppentheater. Al in 1935 werd in het souterrain een museum ingericht door archivaris Jan Cunen. Vandaag de dag huist Museum Jan Cunen nog steeds in Villa Constance. Het museum is recent fraai verbouwd, er is onder andere een nieuwe entree en een museumcafé toegevoegd.

Grote Kerk

Kerkstraat 15, Oss | www.grotekerkoss.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 13.00 uur tot 17.00 uur

Activiteiten

- Tijdens openingstijden kan op elk heel en half uur met een gids de kerktoeren beklommen worden. Hierbij ziet u ook het orgel, de stucgewelven, de klokken en het carillon. De torenbeklimming duurt in totaal circa 1,5 uur. Minimum leeftijd is 12 jaar. De torenbeklimming is op eigen risico.
- In de sacristie is een tentoonstelling van kerkschatten te bezoeken.
- Er is tijdens deze dagen altijd de gelegenheid om met een gids door de kerk te lopen.

Over het monument

De Grote Kerk is een rijksmonument en is in neogotische stijl gebouwd. Deze rooms-katholieke kerk, die gebouwd werd van 1857 tot 1859, is de oudste nog bestaande kerk in Oss. Hij kwam in de plaats van de oude Sint-Willibrorduskerk uit 1400. Sint Willibrordus is de patroonheilige van de stad Oss. De nieuwe kerk werd toegewijd aan de Maagd Maria Onbevlekt Ontvangen.

De kerk is gebouwd naar ontwerp van architect H.J. van Tulder. Het interieur is sterk geïnspireerd op de gotische Sint-Janskathedraal in 's-Hertogenbosch. De mooie gebrandschilderde ramen dateren uit het eind van de negentiende eeuw. Osse ondernemers en welgestelde burgers hebben het interieur van de kerk met geschenken verfraaid. De hoge toren is kenmerkend voor het centrum van Oss. Opvallend is dat de toren geen spits heeft, maar een bakstenen balustrade als bekroning.

Tijdens de Open Monumentendag kan met een gids de 55 meter hoge toren beklommen worden. Bij helder weer biedt dit een prachtig uitzicht over Oss en wijde omgeving.

Molen Zeldenrust

Kruisstraat 37, Oss

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 10.30 tot 16.00 uur

Activiteiten

Bij geschikt weer en voldoende wind wordt er gemalen.

Over het monument

Oss had waarschijnlijk al heel vroeg een molen; in 1350 heeft Oss al het recht van molendwang. Dat wil zeggen dat de inwoners van Oss, Heesch, Berghem en Nistelrode verplicht waren hun graan in Oss te laten malen. De eerste molen van Oss stond aan de Oude Molenstraat. Deze molen werd in 1867 afgebroken. In 1860 werd molen Zeldenrust aan de Kruisstraat gebouwd. Rond de Tweede Wereldoorlog schakelde de molenaar over op motorkracht voor de aandrijving van de maalstenen. Maar de molen raakte in verval. In 1971 werd de molen, niet veel meer dan een stenen romp, aan de gemeente Oss verkocht. In 1978 is de molen gerestaureerd en nu wordt hier met regelmaat koren gemalen. Enkele jaren geleden is het voegwerk van de romp van de molen gerestaureerd en is het pleintje voor de molen opnieuw ingericht.

OSS

Molen Nieuw Leven

Molen Nieuw Leven

Nieuwe Brouwerstraat 49, Oss

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 10.00 tot 13.00 uur

Activiteiten

Bij geschikt weer en voldoende wind wordt er gemalen.

Over het monument

In 1894 begon de bouw van de molen Nieuw Leven, die in 1895 klaar was. Eind jaren dertig werd de molen wit geschilderd. In de volksmond heet(te) hij dan ook 'de witte molen'. In 1960 kocht de Philipsfabriek de molen, die tegen de rand van het toenmalige fabrieksterrein lag. Philips verbouwde de molen tot vergader- en ontvangstruimte. Met deze nieuwe functie veranderde het karakter van de molen sterk, ondanks dat zoveel mogelijk van het oorspronkelijke molenwerk bewaard werd. Rond 1985 werd de gemeente Oss eigenaar van de molen. De molen werd gerestaureerd, hierbij werd de witte verflaag weggehaald. In 1992 kon de molen weer malen.

Het Vorstengraf

Aan de Zwaardweg, nabij de fietstunnel onder de snelweg A59, Oss
www.vorstengrafoss.nl

Openingstijden

Het monument is de hele dag (het gehele jaar) geopend.

Over het monument

Het Vorstengraf is een belangrijk icoon van Oss. Met een doorsnede van 53 meter is dit de grootste grafheuvel van Nederland. Het graf dateert uit de vroege ijzertijd (circa 700 voor Christus) en ligt bovenop een kleinere grafheuvel die duizend jaar eerder in de bronstijd is aangelegd. Het vorstengraf is ontdekt in 1933 en is beroemd door de rijke grafgiften, waaronder een ritueel gebogen zwaard en een grote bronzen wijnemmer. Dit zwaard was versierd met goud, wat in die tijd heel bijzonder was.

In dit gebied is een groot aantal graven bekend. Dicht bij het grote Vorstengraf zijn enkele andere grafheuvels gereconstrueerd. Twee daarvan zijn omringd door zogenaamde paalkransen. Stichting Vorstengraf Oss heeft uitgebreide informatiepanelen bij de monumenten geplaatst.

Paalgraven

Langs de Rijksweg N324 van Oss naar Grave, direct na het viaduct links
www.vorstengrafoss.nl

Openingstijden

Het monument is de hele dag (het gehele jaar) geopend.

Tip: het monument is het beste met de fiets en deels lopend te bezoeken. De fiets kan bij de poort langs de Rijksweg N324 neergezet worden. Er is ook een fietsroute tussen het Vorstengraf en Paalgraven aangegeven.

Over het monument

Dit prehistorische grafveld staat bekend onder de naam Paalgraven of Zevenbergen. In de bronstijd en vroege ijzertijd (ongeveer 2000 - 500 voor Christus) werden hier regelmatig mensen begraven. Onder een van de grafheuvels zijn zeer bijzondere voorwerpen gevonden. Waarschijnlijk ligt hier een belangrijk persoon begraven, vergelijkbaar met het nabijgelegen Vorstengraf.

In 2014 is dit archeologische monument hersteld en heropend. De reconstructie laat de laatste gebruiksfase van het grafveld zien. Alle grafheuvels en palenrijen zijn op hun oorspronkelijke plaats gereconstrueerd. Ook de heidevegetatie draagt bij aan het beeld zoals archeologen denken dat het er ruim 2500 jaar geleden heeft uitgezien. Er is een uitkijktoren waarvandaan je het terrein, en ook het dichtbij gelegen Vorstengraf, kunt overzien. Er staan informatiepanelen op het terrein en bij de wandelroute ernaartoe.

Sint-Sebastianuskerk

Rogstraat 2, Herpen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 12.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

Op beide middagen kan de kerk met deskundige toelichting bekeken worden.

Over het monument

De Sint-Sebastianuskerk in Herpen is een rijksmonument en is een van de best bewaarde gotische kerken in Brabant. De toren dateert uit de vijftiende eeuw. In 1907 werd de kerk verbouwd en uitgebreid. Dit gebeurde onder leiding van architect C. Franssen, die aan het begin van de eeuw ook actief was in Lith, Lithoijen en Geffen.

Tijdens deze restauratie- en uitbreidingswerkzaamheden werd op de koorgewelven een aantal bijzondere schilderingen ontdekt. Dit zijn rijke beschilderingen van heiligenfiguren, passie-emblemen en rankornamenten. Het was waarschijnlijk een schenking van Philips van Kleef, heer van Ravenstein (1459-1528). Dit soort schilderingen is uiterst zeldzaam.

RAVENSTEIN

Sint Luciakerk / Sint Josephkapel

Sint-Luciakerk/Sint-Josephkapel

Sint Luciastraat 2/5, Ravenstein

Openingstijden

De Luciakerk is helaas gesloten vanwege loslatend stucwerk van het plafond. De Sint Josephkapel is wél geopend. Zaterdag 9 september van 11.00 tot 16.00 uur en zondag 10 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Een gids geeft een toelichting op de bouw, de inrichting en de ornamenten van de kerk en de kapel.

Over het monument

De rooms-katholieke Sint-Luciakerk, gebouwd in 1735, is de enige Duitse barokkerk in Noord-Brabant. De bouw is gefinancierd door een speciaal hiervoor opgerichte Ravensteinse loterij. Tot het barokke interieur behoren onder andere het altaar, een communiebank, twee biechtstoelen en de preekstoel. Het orgel dateert uit circa 1740 en is lang onderhouden door de firma Smits uit Reek.

Rechts naast de pastorie van de Sint-Luciakerk staat de Sint-Josephkapel. Hij maakte deel uit van het voormalige jezuïetenklooster uit de zeventiende eeuw. Nadat dit klooster werd gesloopt kwam de kapel in het zicht en kreeg hij een voorgevel.

Garnizoenskerk

Servetstraat 3, Ravenstein

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Een stadsgids vertelt over de ontstaansgeschiedenis, de architectuur en de inrichting van de kerk.

Over het monument

Deze Nederlands Hervormde kerk uit 1641 is speciaal gebouwd voor het Staatse Garnizoen dat van 1621 tot 1672 in Ravenstein gelegerd was. Hij wordt daarom ook wel de Garnizoenskerk genoemd. Op een inwoneraantal van rond de 600 katholieken, was de komst van negen compagnieën van 150 tot 200 hervormde soldaten een enorme overmacht.

Het is een kleine, eenbeukige kerk in gotische stijl met een opmerkelijke houten kapconstructie. De voorgevel is door steunberen in drieën gedeeld en heeft blinde ramen, die in 1732 zijn dichtgemetseld. In de loop van de achttiende en negentiende eeuw is de kerk grondig gewijzigd. In 1968 is het zeventiende-eeuwse uiterlijk gereconstrueerd. De kerk heeft een kabinetorgel uit 1782. Ook zijn er diverse zeventiende-eeuwse voorwerpen bewaard gebleven, zoals het koorhek en een rijk vormgegeven preekstoel.

RAVENSTEIN

De smederij

De smederij

Landpoortstraat 19, Ravenstein

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 12.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

Er is een smid aanwezig die een demonstratie geeft.

Bezoekers kunnen het oude gereedschap en smeedijzeren sierwerken zien.

Over het monument

De smederij van Verhoeven is in 1931 gebouwd met betonstenen van een plaatselijke steenfabriek. Eerder stond hier ook al een smederij, eigendom van Anastasius Verhoeven. Zijn zoon Antonius (Toon) nam de smederij over. Het was destijds een van de eerste elektrische smederijen; het vuur werd met een elektrisch aangedreven ventilator aangewakkerd.

In de smederij kunt u het oude gereedschap en smeedijzeren sierwerken van de smid zien. Speciaal op deze dagen wordt het vuur opgestookt en geeft een smid een demonstratie.

Leerlooierijhuisje

Walstraat 20 (aan de gracht achter Vidi-Reo), Ravenstein
www.leerlooierijravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 12.00 uur tot 17.00 uur

Activiteiten

- Er zijn gidsen aanwezig die zorgen voor een rondleiding.
- Ouders en kinderen zijn beide dagen vanaf 13.00 uur welkom bij een gratis workshop leerbewerking.
- Er is een fotopuzzeltocht door Ravenstein voor kinderen vanaf 10 jaar. De start is bij het Leerlooierij Museum Ravenstein. De tocht duurt een half uur.
- Beide dagen wordt er filmmateriaal vertoond over leerlooien en het maken van schoenen.
- Er is op zondag 10 september een sfeervolle muzikale omlijsting.

Over het monument

Het leerlooierijhuisje is het laatste restant van de negentiende-eeuwse industriële bebouwing op de oude stadswal van Ravenstein. In juli 2009 is deze voormalige leerlooierij als museum in gebruik genomen. Dit kleinschalige museum vertelt over de geschiedenis van het leerlooien en de schoenindustrie van Ravenstein. Beneden in het huisje werden de huiden voorbereid. Het looien zelf vond plaats in een stenen aanbouw, waar ook de looikuip was te vinden. Op de eerste verdieping van het houten gebouw werden de gelooiden huiden gedroogd. De leerlooierij was op deze plek slechts een vijftal jaren in gebruik. Daarna was het gedurende een groot aantal jaren tuinhuis met stadstuin van een aantal families in Ravenstein.

Bij de restauratie van het huisje is een plan opgesteld voor de herinrichting van de stadstuin. Hierbij is zoveel mogelijk de structuur van de tuin begin 1900 aangehouden. In de tuin staan ook oude looimachines opgesteld uit het begin van de industriële revolutie. Hiermee kan aan jong en oud het leerlooiproces verteld en getoond worden.

Molen De Nijverheid

Molensingel 6, Ravenstein
www.molenvanravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

In het bastion, het bijgebouw van de molen, is een microbrouwerij waar door Stadsbrouwerij Wilskracht op kleine schaal speciaalbier gebrouwen wordt. Daarnaast is er een bakhuisje met traditionele takkenbosoven waar speltbrood en andere producten gemaakt worden.

De molen, brouwerij en bakhuisje zijn te bezichtigen en enthousiaste medewerkers geven toelichting bij de historie en het gebruik daarvan.

In de streekproductenwinkel zijn de producten uit het molencomplex en andere streekproducten te koop.

Over het monument

Stellingmolen De Nijverheid dateert uit 1857 en is gelegen binnen het beschermde stadsgezicht van het vestingstadje Ravenstein. Hij staat op het 'holle' Bastion Utrecht, een onderdeel van de oude vestingwerken en is met zijn 30 meter de hoogste molen van Noord-Brabant. Voor die tijd stond op dezelfde plaats een houten standerdmolen. De verhoging binnen het bastion heeft nog steeds de originele hoogte. Bij belegering van de vesting werd de oude standerdmolen soms in zijn geheel afgebroken zodat die niet kon worden beschadigd door de kogels van de vijand. Een kanon bij de molen verwijst naar de oude verdedigingsfunctie van het bastion.

RAVENSTEIN

Het Oude Raadhuis

Het Oude Raadhuis

Toeristisch informatiecentrum Ravenstein (TIR)

St. Luciastraat 2, Ravenstein

www.toerismeravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 10.00 tot 16.00 uur en zondag 10 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- Onderin het pand liggen oude keldergewelven; een deel van de rijke historie van het stadje. Voor deze gelegenheid zijn ze toegankelijk.
- De gratis stadswandelingen van Heemkundekring Land van Ravenstein starten bij dit gebouw. Zie voor meer informatie het gekleurde kader hieronder.

Over het monument

In het begin van de achttiende eeuw bestond het nog uit drie middeleeuwse huizen. In 1739 voegde Johan van Willigen de huizen samen. Nadat het als notarishuis dienst deed, werd het tot januari 2003 gebruikt als raadhuis. Sinds de samenvoeging van Ravenstein met de gemeente Oss wordt het gebouw onder andere gebruikt voor huwelijken, officiële ontvangsten, vergaderingen en tentoonstellingen. Sinds 2008 is hier het Toeristisch Informatiecentrum Ravenstein gevestigd.

Tegenover het Raadhuis staat een oude stadspomp op de plaats waar vroeger de stads- en brandput hebben gestaan. Rechts naast het Raadhuis staat een schandpaal, die in 2010 door de Heemkundekring Land van Ravenstein aangeboden is ter gelegenheid van het 650-jarig bestaan van Ravenstein.

Stadswandeling

Tijdens de Open Monumentendagen organiseert de Heemkundekring Land van Ravenstein gratis stadswandelingen. U wordt door stadsgidsen begeleid door het centrum en langs kerken van het stadje. Zaterdag 9 september start een stadswandeling om 14.00 uur bij het Raadhuis. Zondag 10 september begint de gratis wandeling om 12.00 uur, eveneens bij het Raadhuis. U kunt zich aanmelden bij het TIR.

Philips van Kleefbolwerck

Van Coothweg 1/Philips van Kleefpad (voorheen Pollekespad)
www.vestingravenstein.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 12.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

Op beide dagen zijn gidsen aanwezig om rond te leiden en een toelichting te geven.

Over het monument

Dit vestingwerk uit steen en aarde, naar oud-Italiaans model, werd in 1509/1510 aangelegd door Philips van Kleef (1459-1528), soeverein heer van het Land van Ravenstein. Het is het oudste vestingwerk van dit model in Nederland. Het onderaardse deel werd in 1544 (deels) opgeblazen. In 1621 werd op dezelfde plaats het 'Hollandse' aarden bastion Famars aangelegd, als onderdeel van de vestingwerken naar oud-Nederlands model. De aarden wallen werden in 1673 in de gracht geschoven. Het Philips van Kleefbolwerck werd in 2011 door de eigenaar van het terrein herontdekt en in de periode 2012 - 2016 bezoekbaar gemaakt.

Tuinhuisjes bij R.K. Kerkhof

Molensingel/Philips van Kleefpad (voorheen Pollekespad)

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Uitleg over de restauratie door vrijwilligers van de Heemkundekring.

Over het monument

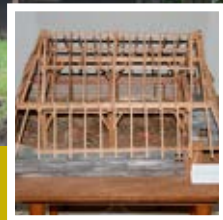
Het ene tuinhuis, in een neogotische bouwstijl, dateert uit 1875 en is een rijksmonument. Het andere tuinhuis, in ambachtelijke stijl, dateert van circa 1897 en is als gemeentelijk monument aangemerkt. De tuinhuisjes staan op restanten van de aarden wallen van de voormalige vestingwerken. Deze zijn in de stadsgracht geschoven. Op de brede oevers zijn in de negentiende eeuw tuinen aangelegd, waarop ook huisjes verzezen.

Sinds het voorjaar van 2015 hebben vrijwilligers van de Ravensteinse heemkundekring en tuinders gewerkt aan het herstel van deze historische monumenten. De huisjes zijn in gebruik bij de tuinders van de nabijgelegen volkstuinen. Bij de huisjes is een boomgaard ingericht met oude fruitrassen.

HAREN

Erfgoedlokaal 'Haren ons dorp'

In de voormalige kloosterboerderij van klooster Bethlehem,
Kerkplein 6, Haren
www.harenondsdorp.nl

Openingstijden

Op zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 uur tot 15.00 uur

Activiteiten

- In het Erfgoedlokaal is de expositie 'Boeren, Burgers en Buitenlui' te zien.
- Voor (individuele) bezoekers van dit monument staat een gratis kopje koffie of thee klaar.

Over het monument

In de prachtige ambiance van het voormalige klooster Bethlehem - van de zusters 'Penitenten van de Eenheid' te Haren - is in de aangrenzende kloosterboerderij het Erfgoedlokaal Haren gevestigd. Door de wisselende exposities die hier worden ingericht, kan de bezoeker kennis maken met de geschiedenis van het dorpje Haren en de directe omgeving. Er is ook aandacht voor de wandel- en fietsroutes in het Brabantse landschap. Een grote groep vrijwilligers en 'Vrienden van het Erfgoed Haren' zet zich hier actief in voor het behoud van het cultureel-historische erfgoed van Haren en directe omgeving. Buiten de Open Monumentendag is het Erfgoedlokaal elke eerste zondag van de maand geopend van 11.00 tot 15.00 uur.

Tentoonstelling

In deze tentoonstelling staan mens en dier centraal. De uitdrukking 'Boeren, Burgers en Buitenlui' verwijst niet alleen naar de roep van de dorpsomroeper als hij iets had mede te delen, maar ook naar een tijd dat stad en platteland nog strikt gescheiden werelden waren. Vreemdelingen konden zich slechts toegang tot de stad verwerven via streng gecontroleerde stadspoorten. Zo ook in onze regio bijvoorbeeld in Megen, Oss en Ravenstein. Het was de plek waar boeren, burgers en buitenlui samen kwamen voor handel, geloof, vertier, veiligheid en andere zaken. Mens en dier waren toen ook nauw verbonden met elkaar en in deze tentoonstelling willen we vooral nadruk leggen op hoe zij samen woonden, werkten en leefden op het platteland en in de burgerij. Aan bod komen onder andere de slacht, het wekken van vlees, groente en fruit en ons broodbeleg. Verder loopt de invloed van de landbouw in ons dagelijks leven, de jacht en de verschillende mogelijkheden van het houden van (huis)dieren als een rode draad door deze tentoonstelling. Het geheel wordt aangevuld met de bijenteelt en (huis)dieren in de kunst en gebruiksvoorwerpen. Bijzonder is de collectie van behuizingen van vogels, van uiterst primitief tot luxe vogelkooien. In een diorama wordt het voorkomen van 'Boer, Burger en Buitenlui' groots uitgebeeld. De agrarische miniatuurwereld wordt met 'kijkkasten' in beeld gebracht aangevuld met boerenwagens op schaal. De tentoonstelling is tot en met 1 oktober te zien.

Klooster Soeterbeeck

Elleboogstraat 2, Deursen - Dennenburg
www.ru.nl/soeterbeeck

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 16.00 uur.

Activiteiten

Het is mogelijk om onder begeleiding van een gids het klooster te bezichtigen. Rondleidingen starten als er voldoende animo is. Hiernaast kunnen bezoekers zelf rondlopen door het gebouw.

Over het monument

Soeterbeeck is een voormalig klooster van de zusters Augustinessen. Tegenwoordig is het in gebruik als studie- en conferentiecentrum van de Radboud Universiteit Nijmegen. In 1732 kochten de zusters Augustinessen het kleine landgoed Den Bogaert te Deursen, bij Ravenstein. Noodgedwongen moesten zij hun klooster in Nuenen verlaten. In de loop van de eeuwen is het complex diverse malen uitgebreid en verbouwd. De oudste vleugel van het huidige complex dateert uit 1733. In 1906 is de neogotische kapel aangebouwd en in 1954 is het klooster voor de laatste maal uitgebreid. In 1997 hebben de zusters Augustinessen Soeterbeeck verlaten en het klooster met de antieke inboedel overgedragen aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

DEURSEN

Sint Rochuskapel en Antoniuskapelletje

Sint Rochuskapel en Antoniuskapelletje

Rondestraat 26, Deursen

Openingstijden:

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 9.00 tot 18.00 uur

Over het monument

Op de Kapelhof aan de Rondestraat in Deursen staat een achthoekige bakstenen kapel. Deze kapel dateert uit 1745 en is gewijd aan twee heiligen: de HH. Rochus en Antonius Abt. Beiden zijn heiligen die tegen de pest beschermen. Priester Wilhelm Antoon van den Broeck, telg van een uit Deursen afkomstig adellijk geslacht, liet de kapel bouwen. Hij kwam tot deze vrome daad nadat zijn ouders met succes beide heiligen hadden aangeroepen. Vroeger kwam men van verre op bedevaart om heiligen te vereren. Boven de deur van de kapel staat dan ook "degenen die geslagen zullen zijn door de pest en den bijstand van Rochus zullen aanroepen zullen gezondheid verwerven".

In de kapel zijn verschillende bijzondere stukken te zien: een sober barok houten altaartje dat waarschijnlijk uit de achttiende eeuw dateert en een altaarstuk uit 1903. Op het schilderij staat een voorstelling van Rochus. Boven de heilige zweven twee engeltjes en op de achtergrond zijn de parochiekerk en de kapel te zien. In de kapel staat tevens sinds 1993 een groot beeld van Rochus, geschonken door een oud-inwoner van Deursen.

Voor de St. Rochuskapel, op de hoek van de Kapelhof, staat een klein Antoniuskapelletje. In de regio woedde in 1635 en 1636 de pest, die veel dodelijke slachtoffers eiste. Deze pestepidemie had zo'n grote impact op de bevolking, dat een jaar later een Antoniuskapelletje werd opgericht voor de aanbidding en verering van deze pestheilige. In de kerk van Deursen bestond al vanaf het midden van de zestiende eeuw een Antoniusaltaar.

Toeristisch Informatiecentrum 'Megen op de kaart' (TIM)

Broeder Everardusplein 1, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Het Toeristisch Informatiecentrum Megen op de kaart (TIM) is gevestigd in een prachtig lokaal in Acropolis. Tijdens de Open Monumentendagen is het Toeristisch Informatiecentrum Megen het vertrekpunt van een bezoek aan Megen. De meeste monumenten in Megen liggen op loopafstand van het TIM. Ook zijn er diverse horecagelegenheden in het stadje aanwezig. Er is een fraaie maquette van het vestingstadje Megen anno 1570 aanwezig, die laat zien hoe de vestingwerken er uitzagen en dat het stratenplan nog altijd gehandhaafd is. Er is eveneens een boekje beschikbaar voor een wandeling door het stadje, waarin van huis tot huis de historie en de voormalige bestemming is weergegeven.

Stadswandeling

Het TIM verzorgt gratis stadswandelingen door Megen: op zaterdag 9 september om 13.00 uur en op zondag 10 september om 12.00 en 14.00 uur. Aanmelden via: stadswandeling@toerismemegen.nl

Gemeenschapshuis Acropolis

Broeder Everardusplein 1, Megen

www.acropolis-megen.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

- Kunstvoer presenteert een tentoonstelling met werk van 12 beeldend kunstenaars.
- De heemkundekring presenteert een tentoonstelling in Acropolis, buiten op het Everardusplein met als titel 'Boeren, burgers en buitenlui'. In de tuin van Acropolis zijn foto's bij de stadsplattegrond te zien.

Over het monument

Dit pand is gebouwd in 1885 ter vervanging van het oude gymnasium. Een kleine kerk, die vanaf 1581 als parochiekerk dienst had gedaan, moest hiervoor wijken. Het eerdere schoolgebouw stond rechts van het huidige hoofdgebouw. In dat gedeelte bevond zich boven de kapel (nu een toneelzaal) en beneden de recreatiezaal (nu de grote zaal Plein 1). Deze grote zaal is een van de pronkstukken van het gebouw. In het rechterdeel van deze grote aanbouw was van 1890 tot 1942 het gemeentehuis gevestigd, nog herkenbaar aan het stadswapen boven de toegangsdeur.

Het gebouw is in 2012 grondig gerestaureerd. Het voormalige gymnasium is nog duidelijk herkenbaar in allerlei elementen. Het geheel heeft de uitstraling van een negentiende-eeuws gebouw. Aan diverse plafonds en bij een deel van de trapopgang zijn de originele sjabloonbeschilderingen opnieuw aangebracht.

Kloosterkerk van de Franciscanen

Kloosterstraat 6, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 september is de kerk de gehele dag geopend en op zondag 10 september is de kerk open vanaf 10.30 uur

Over het monument

De kloosterkerk is een onderdeel van het franciscanenklooster Sint Antonius van Padua en is gebouwd in een laat-barokstijl. De bouw startte in 1670, in datzelfde jaar is de kerk in gebruik genomen.

Het barokke kloostercomplex (niet te bezoeken tijdens de Open Monumentendagen) is in de zeventiende eeuw gebouwd toen de verdreven minderbroeders uit 's-Hertogenbosch onderdak vonden in het katholieke Megen. In de loop van de tijd zijn de taken van de broeders veranderd. In de zeventiger jaren van de vorige eeuw werd ervoor gekozen om het klooster een plek te laten zijn waar broeders van elders zich enige tijd kunnen terugtrekken. In de jaren zeventig en negentig van de vorige eeuw zijn kerk en klooster grondig gerenoveerd. Tegenwoordig staat het huis vooral open voor mensen die een paar dagen komen meeleven met de broeders en die op zoek zijn naar meer diepgang in hun leven.

MEGEN

Kapel van Broeder Everardus (Heilig Bruurke)

Kapel van Broeder Everardus (Heilig Bruurke)

Kloosterstraat 6, Megen

Openingstijden

Op zaterdag 9 en zondag 10 september is de grafkapel de gehele dag geopend

Over het monument

De grafkapel naast de kerk stamt uit 1954 en was oorspronkelijk bedoeld om ook vrouwen, die een mannenklooster niet mochten binnengaan, de gelegenheid te geven te bidden bij het graf van het 'Heilig Bruurke'. Broeder Everardus Witte (1868 -1950), beter bekend als het Heilig Bruurke, was portier in het Franciscanerklooster van 1899 tot 1929 en verbleef in dit klooster tot aan zijn dood in 1950. Hij had een eenvoudige levenswijze en kwam vooral in zijn gebeden op voor de onderkant van de Megense gemeenschap. Na zijn dood werd hij daarvoor vereerd met een eigen kapel, waar nu nog dagelijks mensen in zijn mouwen of kraag een briefje met een wens achterlaten. Deze briefjes worden door de franciscanen betrokken in de eucharistievieringen. De kapel ligt naast de kloosterkerk.

Kloostertuin De Hof van Lof

Kloosterstraat 6, Megen

www.hofvanlof.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Er zijn betrokkenen aanwezig die informatie kunnen geven over wat er in de tuin groeit en bloeit.

Over het monument

Het franciscanenklooster heeft een ommuurde tuin. Dit was een moestuin die groente en fruit moest leveren voor de bewoners. Omdat het aantal bewoners kleiner werd en de broeders zelf geen tuinman meer hadden, kwam een flink deel van de tuin beschikbaar voor een nieuwe bestemming: de Hof van Lof. Dit is een 'leertuin', waar velen via cursusmiddagen tot inzicht komen dat een tuin veel (onverwachte) mogelijkheden biedt. De Hof van Lof staat vol planten en bloemen die iets te maken hebben met de Bijbel, het kerkelijk jaar, de seizoenen en de gedachtenis aan bijzondere mensen, waaronder ook heiligen. Deze bijzondere tuin wordt onderhouden door een groep enthousiaste vrijwilligers. Het franciscanenklooster zelf is niet toegankelijk.

Molen Desiré

Molenstraat 2, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

Er zijn rondleidingen door de molen en er is een kinderactiviteit.

Over het monument

Deze ronde stellingmolen is gebouwd in 1875 nadat zijn voorganger, tegenover het toenmalige kasteel, was afgebrand. Veel onderdelen van de vorige molen zijn nog terug te vinden in de huidige molen. Hier werd niet alleen graan, maar ook eikenschors voor de Megense leerlooierijen gemalen.

In 1923 kocht de vader van de huidige eigenaar de molen, waardoor deze al 94 jaar familiebezit is. De molen is in 2015 grondig gerestaureerd.

Naast de rondleidingen zal er ook speciaal voor de kinderen een leuke activiteit plaatsvinden.

Clarissenklooster Sint Josephsberg

Clarastraat 2, Megen

www.clarissen.nl

Openingstijden

Het rooms-katholieke Clarissenklooster is niet vrij toegankelijk, omdat het in gebruik is door de zusters Clarissen, een gemeenschap van 17 zusters. U kunt aansluiten bij de gebedsdiensten: er is op zaterdag om 12.00 uur een middagdienst en om 17.45 uur een avondviering. Op zondag 9.00 uur wordt er een eucharistieviering gehouden, waarna gelegenheid is om met de gemeenschap een kopje koffie te drinken.

Over het monument

In Megen staan twee kloosters, het patersklooster van de Franciscanen en het nonnenklooster van de zusters Clarissen. In 1717 vonden de Clarissen onderdak in Megen nadat zij uit Boxtel werden verdreven. Zij begonnen in 1721 met de bouw van het huidige klooster. Het werd gebouwd op de fundamenten en binnen de gracht van het voormalige kasteel van de graven van Megen, dat in 1581 verwoest werd. De bouw verliep in diverse fasen. Onder Napoleon werd het klooster tot staatseigendom verklaard en mochten er geen nieuwe kloosterlingen intreden. Pas in 1896 mochten de zusters hun klooster terugkopen van de staat. Zij lieten architect J.H.J. Groenendaal een ontwerp maken voor de nog onvoltooide kapel. Bij de bouw daarvan vond men de zware fundering van het middeleeuwse kasteel. Deze fundering werd gesloopt en de oude bakstenen werden verwerkt in de kapel.

Gevangentoren

Torenstraat, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Activiteiten

In de gevangentoren is een deel van de tentoonstelling van Kunstvoer te zien, met werk van 12 beeldend kunstenaars

Over het monument

Deze toren herinnert aan de vesting die Megen ooit was. Nadat Megen in 1357 stadsrechten kreeg, werd de stad beveiligd door een wal. In de muren werden vier toegangspoorten gemaakt. Eén daarvan was de Gevangenpoort, deze dateert uit 1366. Hier zijn veel gevangenen opgesloten, in afwachting van hun verhoor, veroordeling en soms executie door middel van 'het Sweert' of 'het Koord'. De Gevangentoren is het enige restant van de Megense stadspoorten. Tegenover de Gevangentoren staat restaurant 'Op de Poort'. In de gevangenis zitting werd in de Megense volksmond "op de poort zitten" genoemd; vandaar deze naam. Het is op creatieve wijze als gevangenis ingericht en is zeker ook de moeite van het bekijken waard.

Oud-burgemeesterswoning

Doctor Baptiststraat 1, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Over het monument

Dit voorname pand uit 1820 is de oud-burgemeesterswoning van Megen. Het heeft een met leien gedekt schilddak en bijzondere lijstgevels. Vanaf 1888 tot 1918 is het bewoond door Willem Remmen, burgemeester van Megen. Van 1918 tot 1946 woonde Van Vlokhoven hier, ook burgemeester van Megen. Aan de voorzijde heeft het pand een brede granieten stoep. Binnen zijn de hal met marmeren vloer, uniek beschilderde hoge plafonds met sierlijsten, plafondmedaillons en schilderingen indrukwekkend. Het pand is in de afgelopen jaren met minutieuze aandacht voor details gerestaureerd.

MEGEN

Woon- & wijnhuis Oele Wijnimport

Woon- & wijnhuis Oele Wijnimport

Kloosterstraat 8, Megen

www.oelewijnimport.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 13.00 tot 18.00 uur

Over het monument

Aan de Kloosterstraat staat op nummer 8 een dwarshuis uit het begin van de negentiende eeuw onder een zadeldak tussen zij-topgevels, vijf traveeën breed en met bovenverdieping. Tot 1967 was dit een kosthuis (Kersten) van de studenten van het gymnasium en daarna kindertehuis. Sinds 1979 is het woonhuis en tegenwoordig biedt het pand huisvesting voor een importeur van wijnen.

Winkel van Staassen

Dokter Baptiststraat 6, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 11.00 tot 17.00 uur

Over het monument

Ruim 100 jaar geleden werd voor dit winkelpand in de Dokter Baptiststraat de bouwvergunning afgegeven aan de heer Gerrit Staassen. Deze winkel is in Megen nog steeds bekend als de 'winkel van Staassen'. Aan het uiterlijk van het pand is nauwelijks iets gewijzigd. De verbouwingen, die in de loop van een eeuw hebben plaatsgevonden, zijn steeds in het voordeel van het pand geweest. Het winkelinterieur, met zijn art-deco kastwanden, heeft nog altijd de uitstraling van 100 jaar geleden.

Het pand is nu een woning, maar ook de winkel is nog steeds in gebruik. Hierin worden, meestal op zaterdag, spulletjes uit grootmoeders tijd verkocht.

Voormalig gemeentehuis

Torenstraat 6, Megen

Openingstijden

Deze woning is alleen van buiten te bezichtigen.

Over het monument

Het voormalige gemeentehuis is gebouwd op grond van voormalig wethouder/gedeputeerde en bierbrouwer Willem Kipp in Megen, wonende in het kapitale herenhuis in de Willem Kippstraat. De gemeente kreeg die grond cadeau, omdat ze armlastig was. Er moest wel een boerderij voor afgebroken worden. Het is gebouwd in 1941 naar een ontwerp van architect C. Roffelsen (1889-1958), die onder andere ook tekende voor de raadhuisen in Nistelrode, Boxtel en Uden en de Wieger in Deurne. Net als zijn bekendere tijdgenoot Kropholler (Raadhuis Waalwijk) was hij aanhanger van de Delftse school. Er werd met nationale materialen, solide constructies en duurzame materialen gebouwd. Tevens was de opdracht van de gemeente Megen om het gebouw qua stijl in te passen in de historische kern, door onder andere de Gevangentoren als voorbeeld te nemen. Het raadhuis heeft tot 1994 dienst gedaan en werd na de gemeentelijke herindeling door de gemeente Oss verkocht.

Woonboerderij

Maasdijk 27, Megen

Openingstijden

Deze woning is alleen van buiten te bezichtigen.

Over het monument

Dit is een kleine boerderij met een T-vormige plattegrond. Deze boerderij dateert van ongeveer 1850 en is nu in zijn geheel als woning in gebruik. Er is een mooie tuin die aan de achterkant grenst aan de gracht van het Clarissenklooster. In de lange zijgevel zit een inrijpoort. De voorgevel heeft zesdelige schuiframen in de voorgevel.

Garage van de Camp

Torenstraat 2, Megen

Openingstijden

Het gebouw is alleen van buiten te bezichtigen.

Over het monument

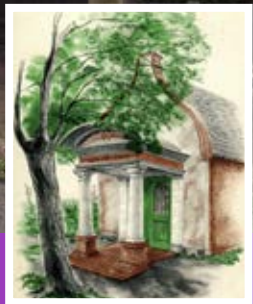
Deze boerderij straalt voornaamheid uit, onder meer door de mooie voordeurpartij en de kroonlijst. Hij is gebouwd in 1869 voor boer Jan Willem Kocken (zie gevelsteen boven de voordeur). Deze boerderij is tot in de jaren dertig als boerderij in gebruik gebleven, inclusief de schuur, waar nu de brandweer in gevestigd is. Tijdens de Maaskanalisatie heeft de Heidemaatschappij het gebouw gedeeltelijk gehuurd.

Er werd later een azijnfabriekje gevestigd voor toelevering aan V&D in Zuid-Nederland. Het echtpaar dat dit bedrijf runde, schakelde na enige tijd over op een confectieatelier en gaf het de naam JARO. Cor van de Camp kocht in 1969 het pand om er zijn garagebedrijf te beginnen. De veestal is omgebouwd tot showroom en een aanbouw was noodzakelijk voor de reparatieafdeling. De schuur werd huisvesting van de brandweer. De grote poort aan de weg is verdwenen. Gehangen tussen twee gemetselde pilasters, sloot deze het boerenerf af. In het metselwerk is hier en daar nog te zien waar deurtjes van de varkenskooien hebben gezeten.

MEGEN

Kapel van Onze Lieve Vrouw der Zeven Weeën/Wegkapelletje Sint Anna te Drieën

Kapel van Onze Lieve Vrouw der Zeven Weeën

Kapelstraat 51, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september is de kapel de gehele dag geopend

Over het monument

Deze rooms-katholieke kapel dateert uit 1733. De kapel staat onder aan de dijk, net buiten Megen, en is gerestaureerd in 1988. De zeven weeën, of smarten, zijn de lijdensmomenten uit het leven van Maria: de voorspelling van Simeon, de vlucht naar Egypte, het achterblijven van de twaalfjarige Jezus in de tempel, de ontmoeting met haar zoon tijdens de kruisweg, de kruisiging, de afneming van het kruis en de graflegging. Deze zeven Smarten staan afgebeeld op de zeven glas-in-lood ramen in de kapel. Binnen staat een replica van een houten Mariabeeld uit 1500. In de nis boven de ingang staat een replica van een terracotta Mariabeeldje van Walter Pompe dat oorspronkelijk is vervaardigd in 1736.

Wegkapelletje St. Anna te Drieën

Kapelstraat, Megen

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september is de kapel de gehele dag geopend

Over het monument

In de Kapelstraat is tevens, ongeveer ter hoogte van de molen, het kleine kapelletje te zien van Sint Anna te Drieën. Hierin staat een houten beeldje van de heilige Anna met Maria en het kind Jezus. De kapel is rond het jaar 1750 gebouwd en in 1988 gerestaureerd.

MACHAREN

Sint Petrus' Banden kerk

Sint Petrus' Banden kerk

Dorpstraat 1, Macharen en Odrada-kapel,
aan het einde van de Hoefstraat, Macharen

Openingstijden

Zondag 10 september van 13.00 uur tot 16.30 uur

Over het monument

De cultus van de Heilige Odrada is te Macharen geconcentreerd rond de Odradakapel aan de Hoefstraat en de parochiekerk van Sint Petrus' Banden, gelegen op de hoek van de Dorpstraat en de Kerkstraat. De neogotische parochiekerk van Macharen, toegewijd aan Sint Petrus' Banden, werd in 1862 gebouwd naar ontwerp van de Tilburgse architect H.J. van Tulder. De kerk staat op de plek van een middeleeuwse kerk, waarvan de vijftiende-eeuwse toren behouden bleef. De toren werd in 1882 met een segment en een nieuwe spits verhoogd. In deze zaalkerk bevinden zich onder andere een hoogaltaar uit 1862, een monumentaal Smits-orgel uit dezelfde periode en een borstbeeld van de Heilige Odrada.

De Odradakapel

De Odradakapel staat aan het einde van de (doodlopende) Hoefstraat op een verhoging aan de rechterkant. Deze kapel dateert uit 1850 en is gebouwd voor de Heilige Odrada, beschermheilige tegen veepest. Zij leefde waarschijnlijk in de achtste eeuw. De kleine kapel heeft het uiterlijk van een wegkapelletje; het is een bakstenen gebouwtje met zadeldak en staat op een heuveltje, beplant met geleide lindebomen. In de kapel is een nis waarin een gipsen beeldje van de Heilige Odrada met knielend paard staat. Dit is een verwijzing naar het verhaal dat zij een wild paard temde door het een kruis te laten zien.

De Oude Pastorie

Kerkstraat 2, Macharen
www.deoudepastorie.eu

Openingstijden

Zaterdag 9 en zondag 10 september van 10.00 uur tot 17.00 uur

Activiteiten

- De pastorie en de bijgebouwen zijn te bezichtigen met regelmatige rondleidingen door de eigenaar.
- Er is een expositie van schilderijen en beelden, binnen en buiten de pastorie. In de theetuin worden tegen betaling drankjes en streeklekkernijen geserveerd.

Over het monument

De Oude Pastorie is gebouwd in 1834 en is een rijksmonument. Het ontwerp is van Rijkswaterstaat, in die tijd rijksbouwmeester. De oorspronkelijke bouwkosten bedroegen fl. 4800,- (ruim € 2.180,-). Deze kosten zijn gesubsidieerd door het rijk in het kader van de gelijktrekking van de godsdiensten. Uit die tijd stammen ook de waterstaatkerken zoals die nu nog staan in Oijen en Nistelrode. De pastorie is een vrij eenvoudig blokvormig gebouw met aangebouwd koetshuis, ook daterend uit de negentiende eeuw. Het pand is vanaf 2004 geheel gerestaureerd. Bijzonder is dat de pastorie een rieten dak heeft. Dit was in die tijd geen teken van rijkdom; tijdens de bouw was Nederland arm, kort na de Franse tijd en de Belgische onafhankelijkheid. De armoede is onder andere duidelijk te zien aan de kastdeuren op de slaapkamers. In de pastorie is tegenwoordig een bed & breakfast gevestigd. Ook is het een trouwlocatie van de gemeente Oss. In de tuinen is een theetuin en beeldenexpositie.

Molen Zeldenrust

Molenstraat 44, Lith

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 11.00 tot 15.00 uur en zondag 10 september van 11.00 tot 13.00 uur

Activiteiten

De molenaar is aanwezig, hij kan een demonstratie en toelichting geven.

Over het monument

Molen de Zeldenrust dateert uit 1800 en is gebouwd op oude fundamenten van een molen die daar waarschijnlijk al vanaf 1677 stond. Het is een ronde stenen beltmolen of bergmolen. Dit is een windmolen die op een heuvel staat. Zeldenrust is een korenmolen, die lang dienst heeft gedaan voor bakkers en boeren in de omgeving. In de twintigste eeuw was de molen in handen van het molenaarsgeslacht van Eerd. Doordat er in de jaren zeventig geen opvolging was bij de laatste molenaar in de familie, werd de molen aan de toenmalige gemeente Lith overgedragen.

Dorpswandeling Oud-Lith

Op zondag 10 september om 12.00 uur organiseert de Heemkundekring Maasdorpen in de voormalige gemeente Lith een gratis dorpswandeling. Deze wandeling gaat door oud-Lith. Verzamelen voor de Sint-Lambertuskerk op het Anton Coolenplein. Deze wandeling duurt ongeveer 45 tot 60 minuten.

Atelier Pierre Juste

Lithse Dijk 34, Lith

Openingstijden

zaterdag 9 september van 11.00 uur tot 16.00 uur

Activiteiten

Cor van Oosterhoud is een ambachtelijk beeldhouwer en restaurateur. Na zijn opleiding aan de Rietveld Academie volgde hij de opleiding tot Natuursteenbewerker. Op deze wijze is de kunst van het beeldhouwen en het ambacht van het steenhouwen verenigd. Zijn atelier heet Pierre Juste, vertaald in het Nederlands als 'werkplaats de juiste steen'. Tijdens de Open Monumentendag geeft Cor van Oosterhoud demonstraties. Zijn atelier en galerie zijn beiden geopend.

Een bijzonder monument

Donker Oss, de Bende van Oss; deze benamingen van twee roerige periodes in de Osse geschiedenis zingen nog steeds rond in deze gemeente. Een monument uit deze tijd is te vinden op de begraafplaats Hoogen Heuvel in Oss: de grafsteen van wachtmeester der marechaussee Geerard Hoekman. Hij werd in 1893 vermoord. Deze verweerde steen wordt bij Atelier Pierre Juste gerestaureerd. In maart 2018, 125 jaar na de moord op de wachtmeester, zal de steen terug worden geplaatst. Tijdens de Open Monumentendagen is dit monument in het atelier te vinden.

Schokker 't Visje

Ligplaats tegenover Lithsedijk 90, Lith | www.museumbootdeschokker.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 11.00 tot 16.00 uur en zondag 10 september van 12.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Aan boord van deze boot kunnen bezoekers luisteren naar de verhalen van de bemanning over de geschiedenis van de Maas, over het dorp Lith en in het bijzonder over de riviervisserij. Er is ook een presentatie over de restauratie van de schokker.

Over het monument

Een schokker is een oude, oer-Hollandse schuit waarmee al voor het jaar 1800 op de Zuiderzee werd gevestigd. Oude schokkers die niet meer geschikt waren voor de zeevisserij werden verkocht aan riviervissers; ze werden bijvoorbeeld op de Maas gebruikt om te vissen op paling. Het palingvissen was nachtwerk; overdag werden de netten gerepareerd, vis verwerkt en onderhoud gepleegd aan de boot.

In 2014 heeft Joop van de Zanden zijn droom gerealiseerd en een oude schokker opgekocht. Met steun van diverse subsidies heeft hij samen met vele vrijwilligers deze boot volledig gerestaureerd en weer vaargeschikt gemaakt. De schokker werd 't Visje' gedoopt, naar de bijnaam van Joops vader, een echte visserszoon. In de schokker maakt de stichting Schokkermuseum Lith het oude vissersleven zichtbaar. Rondkijken in en op de schokker is de moeite waard, maar hij komt het beste tot zijn recht al varende over de Maas. In principe vaart de boot in het zomerseizoen elke zondagmorgen uit (niet tijdens de Open Monumentendag).

LITHOIJEN

Kerkje in de Notenboomgaard (monument)

Het (monument van het) kerkje in de Notenboomgaard

Sluisstraat 1, tegenover de Maximasluizen, Lithoijen

Openingstijden

Gehele dag geopend

Over het monument

Op deze plek, vlakbij de Maas en de sluis, bevond zich ooit de oudste kern van Lithoijen. In het jaar 968 komt het dorp voor het eerst voor in archiefstukken. In dat jaar schenkt koningin Gerberga Litta Minor (=Lithoijen) aan de abdij van Reims. Tot 1843 stond hier aan de dijk het oude kerkje van het dorp. Het was oorspronkelijk gebouwd met tufsteen in Romaanse stijl, maar later zijn er waarschijnlijk gotische elementen aan toegevoegd. De patroonheilige was de heilige Remigius.

In 1843 is het kerkje gesloopt. Het inmiddels verderop gelegen Lithoijen groeide door en het Groenewoud, zoals het terrein lokaal bekend stond, raakte verlaten en begroeid met notenbomen. Rondom het kerkje lag een begraafplaats. Deze is nog lang in gebruik gebleven; officieel tot 1990. In de volksmond kreeg het de naam 'drenkelingenkerkhof'.

In 2013 is op dit terrein archeologisch onderzoek gedaan. Toen zijn de muurresten van het kerkje en de muur rondom de begraafplaats teruggevonden. Deze zijn in 2016 weer zichtbaar gemaakt en er is een informatiebord geplaatst.

MAREN-KESSEL

Voormalige pastorie

Voormalige pastorie

Kerkpad 3, Maren-Kessel

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 11.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

- Zaterdag 9 september om 12.00 uur geven muzikaal ensemble EmVoice en dichter Simon Dermijn een optreden van ca. 20 minuten. Om 15.00 uur geven zij een concert van ongeveer 1 uur.
- Bezoekers worden rondgeleid in het benedenhuis, tuin en begraafplaats en krijgen een toelichting op de geschiedenis van het huis en omgeving. Een kleine foto-expositie maakt deel uit van de rondleiding.

Over het monument

De voormalige pastorie aan Kerkpad 3 is een rijksmonument. Het is gebouwd in 1873 in neogotische stijl. Het was de dienstwoning van de ernaast gelegen katholieke kerk. In 1944 werd deze kerk door de Duitse bezetter opgeblazen. De fundamenteën zijn nog deels zichtbaar. Kerkgangers konden na de oorlog tijdelijk terecht in een schuur aan de overzijde, daarna werd een nieuwe kerk gebouwd op een andere plek. In 1955 kwam de pastorie in particulier bezit en is nu in gebruik als woning.

Het gebouw is omgeven door een grote boomgaard en siertuin waarvan een aantal bomen is opgenomen in de gemeentelijke lijst van bijzondere bomen. Grenzend aan het perceel ligt de oude kerkelijke begraafplaats en staat een kleine, in 1955 gebouwde, Mariakapel.

Het Kerkpad kreeg onlangs ook weer de historische naam 'den heiligen gang'. Dit is aan het begin en einde van het pad in steen gebeiteld. Dit is onderdeel van het recent uitgevoerde Lithse padenplan.

Maria Magdalenakerk en museum

Kerkstraat 14, Geffen | www.parochiegeffen.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 10.00 tot 16.00 uur

Activiteiten

Om 10.00, 13.00 en 15.00 uur is er een rondleiding door de kerk, inclusief torenbeklimming en bezoek aan het kerkmuseum.

De rondleiding duurt 1 tot 1,5 uur. Reserveren wordt aanbevolen.

Dit kan bij het Stadsarchief, Raadhuislaan 10 (in de Bibliotheek Oss) in Oss, informatie@stadsarchiefoss.nl, T: 0412 - 842010.

Over het monument

In 1423 werd in het Bossche kapittel aansporing gegeven om een grote nieuwe kerk in Geffen te bouwen. Rond 1450 waren de toren en kerk klaar. Het oude bestaande kerkje werd toen gebruikt als sacristie. In 1893 heeft er een verbouwing en vergroting plaatsgevonden onder architectuur van C. Franssen uit Roermond, die ook in andere plaatsen in de regio werkte. Het oude kerkje werd afgebroken en er kwam een transept en nieuw priesterkoor, even hoog als het middenschip. De kerk werd een kruisbasiliek. Het interieur werd rijkelijk versierd met beschilderingen en kreeg nieuwe altaren. In de jaren 60 werden helaas de zijaltaren verwijderd als ook alle banken en de preekstoel. Gelukkig bleef de sierlijke beschilderingen en het hoofdaltaar behouden. Maar in de jaren '70 keerden weer banken terug in de kerk, alsmede een preekstoel. Deze meubels, uit kerken in 's-Hertogenbosch en Tilburg, vervingen de door veel parochianen verfoeide stoelen.

In de kerktoren is een klein kerkmuseum ingericht: de Peperbus. Hierin zijn allerlei oude gebruiksvoorwerpen te zien, zoals kelken, cibories, monstransen, relikwiehouders en kerkelijke gewaden.

Dorpswandeling

Op zaterdag 9 september om 10.00, 13.00 en 15.00 uur wordt door heemkundewerkgroep 'Vladerack' een historische rondleiding door het dorp gegeven. Startpunt is de Maria Magdalenakerk, Kerkstraat 10. Reserveren is verplicht. Dit kan bij het Stadsarchief, Raadhuislaan 10 (in de Bibliotheek Oss) in Oss, informatie@stadsarchiefoss.nl, T: 0412 - 842010.

Molen De Zeldenrust

Toegangsweg tegenover Elzendreef 36, Geffen
www.zeldenrustgeffen.nl

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 10.00 uur tot 16.00 uur

Over het monument

De Zeldenrust is een standaard- of standaardmolen, bestemd voor het malen van graan. De molen is vaak verhuisd en heeft een bewogen historie. Hij dateert uit 1621 en is omstreeks 1748 naar Geffen gekomen. Hij stond toen op de plek waar nu de straat Den Ham is. Door aanleg van de spoorlijn 's-Hertogenbosch-Nijmegen, kort na 1870, raakte de molen geïsoleerd van het dorp. De molenaar besloot met molen en al te verhuizen naar de plek waar nu de hoek van de Mulderstraat-Willibrordusstraat is. In 1975 kocht de gemeente Geffen de molen voor één gulden. Hij werd afgebroken en de onderdelen werden opgeslagen. In 1980 begon de herbouw en de molen kreeg een prachtige nieuwe plek met voldoende windvang aan de rand van het dorp, nabij de Leiweg en de Elzendreef. Op 18 januari 2007 verwoestte een hevige storm de molen, maar de Zeldenrust werd gelukkig weer opgebouwd en in 2008 heropend.

Tot de jaren vijftig van de vorige eeuw is er steeds een beroepsmolenaar werkzaam geweest op de korenmolens. Nu wordt de molen beheerd door vrijwillige molenaars. De molen is elke week op zaterdag van 9.30 uur tot 12.00 uur open en in gebruik.

Molen De Vlijt

Groenstraat Geffen

Openingstijden

Zaterdag 9 september van 10.00 uur tot 16.00 uur

Over het monument

De Vlijt is een gesloten standaard- of standaardmolen. Hij is in 1681 gebouwd in Bortel en in 1875 verplaatst naar Geffen. In 1899 is hij verkocht aan de familie De Kinderen en vele jaren voor productie gebruikt. In 1973 kocht de gemeente Geffen de in verval geraakte molen. Hij werd afgebroken, gerestaureerd en opnieuw opgebouwd op de plaats waar hij nu staat.

De molen heeft een grote landschappelijke waarde, doordat hij vrij in het veld staat en van veraf goed zichtbaar is. Hierdoor vangt hij ook veel wind. Tegelijk is de molen beeldbepalend voor het dorp. Hij is nu nog regelmatig in gebruik. De molen is elke week open en in gebruik op zondag van 10.00 uur tot 12.00 uur en op woensdag van 13.00 uur tot 16.00 uur.

Het Joods Kerkhof

Kraaienven, Geffen

Openingstijden

Het kerkhof is niet geopend, maar kan via het grindpad aan de oostzijde bezichtigd worden.

Over het monument

Voor zover bekend, was eind zeventiende eeuw het Smouse Kerkhof in Geffen de enige joodse begraafplaats in Noord-Brabant. Oorspronkelijk had de heerlijkheid Geffen de grond van deze "Eeuwige Ruststede" blijkbaar aan één Joodse familie beschikbaar gesteld, maar door van de komst van steeds meer Joden naar Brabant kreeg deze dodenakker al snel de functie van streekkerkhof. De oudste, nog aanwezige, grafzerk dateert uit 1760. Mogelijk zijn er oudere grafstenen en graven in de loop der eeuwen in de rulle grond verzonken. Hiernaar is enkele jaren geleden archeologisch onderzoek gedaan op initiatief van heemkundewerkgroep 'Vladerack'. Nu staan er nog 86 grafstenen, waaronder enkele van de bekende families Van den Bergh, Van der Wielen, Zwanenberg en Hartog. Sommigen zijn goed zichtbaar vanaf het grindpad aan de oostzijde.

Open Monumentendag op school

Open Monumentendag op school

Monumenten zijn zeker niet alleen interessant voor volwassenen. Kinderen zijn in het weekend natuurlijk van harte welkom, maar basisscholen in de gemeente kunnen ook meedoen met de Open Monumentendag. Hiervoor heeft de landelijke Stichting Open Monumentendag het educatieve project 'Open Monumenten Klassendag' gemaakt. Scholen kunnen op de vrijdag voor de Open Monumentendag met groep 7 en 8 een monument bezoeken. Zij krijgen daar een korte rondleiding of een workshop en maken een kijkwijzer met allerlei vragen en opdrachten. De docent krijgt bovendien lesmateriaal om zelf op school lessen over monumenten te kunnen geven. Oss was een van de pilotgemeenten die met dit project startten en doet al vanaf 2009 mee veel klassen met deze landelijke Klassendag.

Meer historie en monumenten op de Erfgoedkaart

Meer weten over de rijke historie van Oss en omgeving? Er zijn veel plekken, publicaties en websites waar u meer informatie kunt vinden, zoals:

www.stadsarchiefoss.nl

www.stadsarchiefoss.nl/collectie

(voor onder andere digitale kranten en heel veel beeldmateriaal)

www.ossecanon.nl

www.bhic.nl

www.toerismeoss.nl/erfgoed/erfgoedkaart

In het Stadsarchief en bij de VVV kunt u de nieuwe historische publicatie 'Mens en Maasland' gratis afhalen, waarin de geschiedenis van de gemeente Oss wordt verteld.

Vormgeving: afdeling Vormgeving en Publicatie, gemeente Oss
Druk: Drukkerij Ravenstein
Oplage: 3.500 stuks

2017

De Open Monumentendag wordt voor de gemeente Oss gecoördineerd door het Stadsarchief Oss en wordt mede mogelijk gemaakt door vele betrokken verenigingen en vrijwilligers die de monumenten openstellen en de activiteiten coördineren.

Het Stadsarchief is een onderdeel van de bibliotheek Oss.

stadsarchief oss

adres Raadhuislaan 10 - 5341 GM Oss
t 0412 842 010 i www.stadsarchiefoss.nl
e informatie@stadsarchiefoss.nl - entree gratis

Dat is... Oss

Open
MONUMENTENDAG

 TOERISMEOSS.NL

 Noordoost-Brabant

Op zoek naar de perfecte leverancier voor al uw zakelijke drukwerk?

Stop met zoeken.

Bij ons bent u aan het juiste adres!

Zelfs met een eigen ontwerpstudio voor al uw ontwerpen.

Schaafdries 12 • 5371 NJ Ravenstein • T. 0486 - 41 43 33
info@drukkerijravenstein.nl • www.drukkerijravenstein.nl